

استانداردها و آمارهای کمی ترویجی

بهداشت و بیماریها

(بیماریهای عفونی)

موضوع :

مهمترین بیماریهای عفونی

در گاو و گاومیش

معاونت ترویج و مشارکت مردمی

دفتر ترویج

۱۳۷۷

۵/۴/۴

۲۴

در
۱۳/۴/۴
۲۴

بیماری‌های عفونی در دام بیماری‌رسانی هستند که عامل ایجادکننده آن باکتری‌ها، ویروس‌ها و قارچ‌ها هستند و می‌توانند از راه‌های مختلف از دام بیمار به دام سالم سرایت کنند. و به همین لحاظ آگاه نمودن دامداران از چگونگی راه‌های انتقال و شیوع این بیماری‌ها و روشهای کنترل و پیشگیری از آن امری مهم و ضروری می‌باشد. رعایت نکات ساده ولی در عین حال اصولی در امر بهداشت و نیز انجام به موقع واکسیناسیون می‌تواند نقش عمده‌ائی در جلوگیری از سرایت و همه‌گیری این بیماری‌ها در بین دام‌های گله داشته باشد. بعضی از بیماری‌های واگیر در دام، در انسان نیز بیماری‌زا هستند نظیر سل و بروز سلوز که نشان می‌دهد این بیماری‌ها صرفنظر از دیدگاه اقتصادی، از نقطه نظر بهداشتی و سلامتی عمومی افراد جامعه و بهداشت نیز حائز اهمیت هستند.

معرفی موضوع :

موضوعی است ترویجی جهت آموزش پرورش دهندگان گاو و گاو میش که طی آن دانش لازم در زمینه تعدادی از بیماری‌های مهم عفونی و روشهای کنترل و پیشگیری از این بیماری‌ها در فراگیران همراه می‌باشد.

اهمیت و ضرورت :

جلوگیری از اشاعه بیماری‌های عفونی واگیردار و کاهش خسارات اقتصادی ناشی از آن‌ها، با بکارگیری روش‌های که غالباً ساده و مرقون به صرفه هستند، امکان‌پذیر است از دیگر شناخت علائم مهم بعضی بیماری‌ها به دامداران این آگاهی را می‌دهد که با توجه به خسارات اقتصادی که به دنبال بروز این بیماری‌ها در گله پیش می‌آید. حتماً تدابیری را بکار بندد تا احتمال بروز این بیماری‌ها در میان دام‌های گله به حداقل برسد در ضمن باید توجه داشت که خسارات اقتصادی که به دامداران وارد می‌شود می‌تواند به عنوان عاملی در مهاجرت روستائیان به شهرها مؤثر باشد که با کاهش خسارات اقتصادی وارده به دامداران شاید بتوان تا حدودی از روند این مهاجرت کاست.

اهداف آموزشی :

الف - هدف کلی :

ارتقاء دامداران در زمینه بعضی از بیماری‌های مهم عفونی در دام و بکارگیری مهارت‌های عملی در فراگیران در کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها

ب- اهداف جزئی :

- ۱- افزایش آگاهی و اطلاع پرورش دهندگان دام با اصول بهداشتی و نقش آن در پیشگیری و کنترل این بیماری‌ها.
- ۲- افزایش آگاهی و اطلاع پرورش دهندگان دام در اهمیت واکسیناسیون به موقع و تأثیر آن در کاهش میزان تلفات و ضایعات ناشی از این بیماری‌ها.
- ۳- افزایش آگاهی و اطلاع پرورش دهندگان دام در زمینه آشنایی با بعضی بیماری‌های مهم میکروبی و ویروسی و عوارض و خسارات ناشی از آن .

ج- اهداف رفتاری :

فراگیر باید بتواند در پایان آموزش:

- ۱- تعدادی از بیماری‌های عفونی مهم در دام را نام ببرید.
- ۲- نکات لازم جهت پیشگیری و کنترل بیماری‌ها و همه‌گیری شدن آنها را برشمارد.
- ۳- نحوه صحیح معدوم کردن لاشه دام مبتلا به شاربن را توضیح دهد و به کار بندد.
- ۴- اقدامات لازم جهت واکسیناسیون به موقع دام‌ها را نام برده و انجام دهد.

ویژگیهای فراگیران :

- با توجه به محدودبودن زمان آموزش لازم است افرادی که حداکثر شرایط پذیرش را دارند انتخاب و آموزش داده شوند.
- بنابراین ویژگیهای اصلی فراگیران عبارت است از :
 - حتی الامکان دارای سواد خواندن و نوشتن باشند.
 - حداقل دارای ۲۰ و حداکثر ۶۰ سال سن باشند.
 - پرورش دهندگان گاو و گاو میش باشند.

ویژگیهای آموزشگر :

- نسبت به موضوع تسلط کامل داشته باشند.
- حتی الامکان از افراد بومی و با گویش محلی آشنایی داشته باشد.
- از نظر تحصیلات باید دارای مدرک تحصیلی دکتری یا فوق دیپلم دامپزشکی باشد.
- حتی الامکان آشنا به فنون تدریس و آموزش بزرگسالان باشد.

مدت آموزش :

- بطور کلی زمان آموزش برای فراگیران در رابطه با موضوع فوق ۵۸۰ دقیقه پیش بینی شده است. (۵۶۵ دقیقه نظری و ۱۵ دقیقه عملی).

مکان و زمان ارائه آموزش :

الف - مکان :

جهت آموزش فراگیران لازم است مکان در نظر گرفته شده نزدیک به محل کار فراگیران باشد تا آنها جهت آموزش دیدن مشکلات مربوطه را نداشته باشند. در هر صورت مکان باید شرایط لازم از جمله نور، تهویه مناسب و وسعت کافی به تعداد نفرات شرکت کننده، آرامش و ... را دارا باشد با توصیف‌های فوق یکی از مکانهای زیر پیشنهاد می‌گردد :

- مدرسه روستا

- مسجد روستا

- مرکز ترویجی

- مرکز آموزش جهاد

ب - زمان :

با توجه به شرایط محیطی منطقه و فعالیتهای فراگیران پیشنهاد می‌گردد استان متناسب با اوقات فراغت فراگیران اقدام به آموزش فوق نماید.

ارزیابی میزان آموخته‌های فراگیران

در هر برنامه آموزشی بمنظور بررسی وضعیت و میزان آموخته‌های فراگیران ارزیابی صورت می‌گیرد. ارزیابی آموخته‌های عملی بصورت انجام عملیات و ارزیابی آموخته‌های نظری بصورت کتبی صورت می‌گیرد. ارزیابی در دو مرحله صورت می‌گیرد:

۱- **ارزیابی قبل از شروع آموزش** : آموزشگر برای سنجش دانش و تجارب فراگیران باید براساس سرفصلهای آموزشی فوق بمنظور تعیین رفتار ورودی فراگیران آزمون کتبی یا شفاهی بعمل آورد.

۲- **ارزیابی در پایان آموزش** : در پایان آموزش آموزشگر برای سنجش آموخته‌های فراگیران براساس سرفصلهای آموزش فوق بمنظور تعیین رفتار حاصل شده در فراگیران آزمون کتبی با شفاهی بعمل می‌آورد.

تذکر : سئوالات پیوست فقط بعنوان نمونه سئوال توسط تهیه کننده چارچوب طراحی گردیده که آموزشگر ملزم به استفاده از این سئوالات نمی‌باشد.

نمونه سؤالات ارزیابی فراگیران

- ۱- چند بیماری مهم عفونی در گاو و گاومیش را نام برد؟
- ۲- عوامل مهم ایجادکننده اسهال در گاو و گاومیش را نام برد؟
- ۳- مهمترین عوامل ایجادکننده ورم پستان دو گاو را نام برد؟
- ۴- با لاشه دام تلف شده از شارین چه باید انجام داد؟
- ۵- علائم مهم ناشی از تورم پستان در دام مبتلا توضیح دهید؟
- ۶- علائم مهم دو بیماری سل و بروسلوز در گاو مبتلا را نام برید؟
- ۷- مهمترین علائم ناشی از کوکسیدیوزیس در گوساله مبتلا را بیان کنید؟

جدول الگوی آموزش بیماریهای میکروبی در گاو

ردیف	عنوان سرفصل	روش اجرا		روش ارائه مطالب	رسانه های آموزشی	لوازم و تجهیزات مورد نیاز
		نظری	عملی			
	آشنایی با برخی علائم مهم و راههای کنترل و پیشگیری از بیماریهای					
۱	بیماری شارین عامل بیماری دامهای حساس علائم مهم بیماری، راههای کنترل و پیشگیری نحوه صحیح مدوم نمودن لاشه نحوه آلودگی مواقع به عامل بیماری خسارات اقتصادی	۴۵-		سخنرانی و پرسش	۱- پوایت برد ۲- فیلم آموزشی ۳- اسلاید	
۲	نحوه انتقال و سرایت بیماری به انسان برخی علائم مهم بیماری در انسان (سیاه زخم) عوامل مساعد کننده در بروز بیماری	۴۵-		.	۳ و ۲ و ۱	
۳	بیماری پاستورلوز	۱۵-	-		۳ و ۲ و ۱	
۴	بیماری سیاه مرض (تورم غشوی و کروتیک کید)	۲۰-	-		۳ و ۲ و ۱	
۵	ورم پستان و انواع آن	۴۵-	-		۳ و ۲ و ۱	
۶	بیماری دیفتری گوسالهها	۲۰-	-		۳ و ۲ و ۱	
۷	بیماری اکتیوباسیلوز (زبان چوبی)	۱۵-	-		۳ و ۲ و ۱	
۸	بیماری لیتوسپروز	۱۵-	-		۳ و ۲ و ۱	
۹	اسهال های میکروبی سالمونلوز، اشریشیاکولی...	۴۵-	-		۳ و ۲ و ۱	
۱۰	پنومونی های میکروبی و عوامل مستعد کننده در بروز پنومونی	۴۵-	-		۳ و ۲ و ۱	
۱۱	بیماری سل (توبرکلوزیس)	۳۰-	-		۳ و ۲ و ۱	
۱۲	بیماری بروسلوز (تب مالت)	۳۰-	-		۳ و ۲ و ۱	

جدول الگوی آموزش بیماریهای میکروبی در گاو

ردیف	عنوان سرفصل	روش اجرا		روش ارائه مطالب	رسانه‌های آموزشی	نوازم و تجهیزات مورد نیاز
		نظری	عملی			
۱۳	عفونت بند ناف	۱۵	۱۵ دقیقه		۱ و ۲ و ۳	
۱۴	سقط جنین‌های میکروبی در دام آبستن	۳۰	-		۱ و ۲ و ۳	
۱۵	آشنایی با برخی علائم مهم، راه‌های کنترل و پیشگیری از بیماری‌های	۲۰	-		۱ و ۲ و ۳	
۱۶	بیماری تب برنکی علائم میزبانهای حساس، خسارات اقتصادی	۳۰	-		۱ و ۲ و ۳	
۱۷	بیماری تب نزله‌ای بدخیم	۲۰	۰		۱ و ۲ و ۳	
۱۸	بیماری ابله	۲۰	-		۱ و ۲ و ۳	
۱۹	بیماری طاعون گاوی	۳۰	-		۱ و ۲ و ۳	
۲۰	پنومونی ویروسی	۳۰	-		۱ و ۲ و ۳	
	جمع ساعت تدریس	۵۶۵	۱۵ دقیقه			

توجه: با توجه به اینکه زمان‌ها برای موضوع فوق زیاد شده بنابراین آموزش در دو روز انجام می‌گیرد.